

ISSN 1998-7927(print) ISSN 2664-6498 (online)

DOI: <https://doi.org/10.33216/1998-7927-2026-302-4-39-47>

УДК 330.34:332.1:004.9

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ
ПОЛІТИК СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ
ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ЕКОНОМІКИ**

Івченко Є.А., Ключ Ю.І., Івченко Ю.А.

**THEORETICAL -METHODOLOGICAL BASIS FOR FORMULATING
POLICIES FOR SUSTAINABLE ECONOMIC DEVELOPMENT
FOR POST-WAR RECONSTRUCTION OF TERRITORIAL COMMUNITIES
IN THE CONTEXT OF DIGITAL TRANSFORMATION OF THE ECONOMY**

Ivchenko Ye.A., Klius Yu.I., Ivchenko Yu.A.

Внаслідок воєнних дій та окупації частини територій України російською федерацією спостерігається наростання негативних соціально-економічних тенденцій у розвитку територіальних громад. Для вирішення зазначених проблем в статті досліджено теоретичні та практичні засади формування політик сталого економічного розвитку для повоєнного відновлення територіальних громад в умовах цифрової трансформації економіки на основі створення нової моделі розвитку, заснованої на принципах сталості, інноваційності та цифровізації. Визначено, що метою таких політик є забезпечення економічної самодостатності громад, підвищення їх інвестиційної привабливості, стимулювання місцевого підприємництва та створення умов для якісного життя населення. Основою сталого економічного розвитку на перших етапах визнано ваємовідносини державної влади і приватного бізнесу, яке реалізується за допомогою поєднання переваг механізму державного і ринкового регулювання сталого відновлення економіки громад. Розглянуто механізми вирішення наявних проблем за рахунок впровадження інструментів сталого економічного розвитку. Запропоновано інструменти сталого економічного розвитку та дерегуляція на місцях, що має на меті покращити інвестиційний клімат, а відтак за рахунок податкових стимулів збільшити податкові надходження до бюджету. Визначено цифрові трансформації важливим переходом до цифрового управління, що дозволить підвищити прозорість, ефективність і підзвітність місцевої влади, а також забезпечить

резильєнтність громад до майбутніх викликів та загроз. Запропоновано рішення щодо формування політик сталого розвитку для повоєнного відновлення громад, що дасть змогу захистити національні інтереси та розв'язати проблеми суспільства у деяких сферах, зокрема безпеки та оборони, боротьби із зміною клімату, освіти, медицини, культури, економіки. Запропоновано концептуальну модель цифро-орієнтованої політики сталого розвитку територіальних громад, яка поєднує принципи сталого розвитку, інноваційного економічного зростання та цифрової трансформації управління. Її реалізація сприятиме підвищенню ефективності стратегічного планування, прозорості управлінських процесів, залученню інвестицій та формуванню умов для довгострокового соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Ключові слова: *сталий розвиток, розвиток, територіальна громада, управління, управлінські рішення, цифрова трансформація, державно-приватне партнерство.*

Вступ. Сучасний етап розвитку України характеризується безпрецедентними викликами, зумовленими повномасштабною війною, масштабними руйнуваннями інфраструктури, демографічними втратами та структурними дисбалансами економіки. У цих умовах питання повоєнного відновлення територіальних громад (далі – ТГ) набуває не

лише соціально-економічного, а й стратегічного значення для забезпечення національної стійкості та довгострокової конкурентоспроможності держави. Відновлення не може обмежуватися лише фізичною реконструкцією зруйнованих об'єктів — воно має передбачати формування нової моделі розвитку, що ґрунтується на принципах сталості, інноваційності та цифрової трансформації.

Концептуальні засади сталого розвитку, закріплені у міжнародних програмних документах, зокрема в рамках ініціатив Організація Об'єднаних Націй та реалізації Цілей сталого розвитку до 2030 року, формують стратегічні орієнтири для трансформації національних та регіональних політик. Водночас для України особливої актуальності набуває адаптація цих підходів до умов повоєнної реконструкції та глибокої цифрової модернізації економіки, що відбувається під впливом глобальних технологічних змін і внутрішніх реформ.

Цифрова трансформація економіки, яка передбачає впровадження електронного врядування, цифрових сервісів, платформних рішень, технологій штучного інтелекту та великих даних, створює нові інструменти для підвищення ефективності управління ТГ. Водночас вона потребує переосмислення теоретико-методологічних засад формування політик розвитку, інтеграції цифрових механізмів у систему стратегічного планування, бюджетування, моніторингу та оцінювання результативності публічної політики.

Особливої ваги зазначені процеси набувають у контексті реформи децентралізації, що посилила роль ТГ як ключових суб'єктів соціально-економічного розвитку. Саме на локальному рівні відбувається формування стратегій відновлення, визначення інвестиційних пріоритетів, реалізація інфраструктурних і соціальних проєктів, а також забезпечення взаємодії з бізнесом, громадянським суспільством та міжнародними партнерами.

Попри наявність значного масиву наукових досліджень у сфері сталого розвитку, регіональної економіки, публічного управління та цифровізації, питання комплексного поєднання теоретико-методологічних засад формування політик сталого економічного розвитку з інструментами цифрової трансформації в умовах повоєнного відновлення ТГ залишаються недостатньо

систематизованими. Існує потреба у розробленні цілісного концептуального підходу, що враховував би специфіку воєнних втрат, необхідність відбудови критичної інфраструктури, демографічні зміни, інституційну спроможність громад та можливості цифрових технологій як драйвера розвитку.

Таким чином, актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю формування науково обґрунтованих теоретико-методологічних засад розроблення політик сталого економічного розвитку, здатних забезпечити синергію повоєнної реконструкції та цифрової трансформації економіки на рівні ТГ. Реалізація таких підходів сприятиме підвищенню ефективності управління ресурсами, зміцненню економічної стійкості, підвищенню якості життя населення та формуванню конкурентоспроможного середовища для довгострокового розвитку.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад і розроблення практичних рекомендацій щодо формування ефективних політик сталого економічного розвитку ТГ у процесі повоєнного відновлення, з урахуванням викликів безпеки, потреб ревіталізації територій, активізації інвестиційно-інноваційних процесів та впровадження цифрових інструментів управління економічним розвитком.

Аналіз досліджень та публікацій. Теоретичні положення та практичні аспекти формування політик сталого економічного розвитку для повоєнного відновлення в умовах цифрової трансформації економіки знайшли відображення в різних наукових розробках вчених-економістів. Аналіз науково-теоретичних праць дає змогу виділити декілька основних напрямів дослідження щодо зазначеної теми.

Теоретико-методологічні підходи до регіонального розвитку, оцінки впливу реформи адміністративно-територіального устрою та фінансової децентралізації на соціально-економічний розвиток регіонів України досліджені в роботах [1, 2, 3]. Колектив дослідників під керівництвом Нерас Н.-К [4] узагальнює європейський досвід організації та адміністрування систем місцевого самоврядування. Втім, потребують подальшого розвитку саме прикладні аспекти формування дієвих прикладних системних механізмів протидії військовим загрозам та ревіталізації територій.

Сталий розвиток соціально-економічних систем розглядається в працях багатьох вітчизняних та закордонних дослідників: умови сталого розвитку систем, аналіз трансформаційних переходів, вплив соціального капіталу на формування сталого розвитку, взаємозв'язок і взаємозалежність людського і сталого розвитку [5, 6]. Незважаючи на воєнні дії та складні трансформаційні процеси, які відбуваються в національній економічній системі, Україна активно долучилася до глобального процесу переходу до сталого розвитку, що підтверджується їх декларуванням у національних нормативно-правових документах, значною кількістю відповідних законодавчих ініціатив.

Актуальність проблематики стимулювання інвестиційно-інноваційної активності суб'єктів господарювання знаходить широке відображення в сучасних наукових дослідженнях, як вітчизняних [7, 8], так і зарубіжних учених [9]. У цьому контексті зростає інтерес до впровадження ефективних механізмів та інструментів активізації інвестиційно-інноваційної діяльності. Водночас в роботі [10] зазначено, що активізація інвестиційно-інноваційної діяльності повинна здійснюватися на основі формування фінансових механізмів державного регулювання та реалізації проектів державно-приватного партнерства для підвищення їх інвестиційної привабливості. Аналіз досвіду економічно розвинутих країн [11] засвідчив, що співробітництво держави та бізнесу є ефективним механізмом для стимулювання зростання інвестицій, прискореного розвитку інфраструктури та стабілізації економіки в цілому.

Цифрова трансформація виступає сьогодні ключовим чинником формування політик сталого економічного розвитку, особливо в

умовах повоєнного відновлення. В роботах [12] зазначається, що цифрова трансформація економіки стає не додатковим, а базовим елементом сталого розвитку громад у повоєнний період. Але цифровий контекст у темі формування політик сталого економічного розвитку потребує чіткого формулювання наукових і практичних питань, які ще не розкриті або недостатньо дослідженні в сучасній українській та світовій практиці.

Виклад основного матеріалу. Воєнні дії та тимчасова окупація окремих територій України зумовили глибокі структурні трансформації соціально-економічного простору ТГ, що проявилися у руйнуванні критичної інфраструктури, скороченні виробничого потенціалу, зниженні інвестиційної активності, порушенні логістичних ланцюгів, погіршенні демографічної ситуації та посиленні безпекових ризиків. У таких умовах повоєнне відновлення має здійснюватися не як відтворення довоєнної моделі функціонування, а як формування нової траєкторії сталого економічного розвитку, що інтегрує принципи стійкості, інноваційності та цифрової трансформації.

Системний аналіз наслідків воєнних дій дозволяє виокремити ключові напрями ревіталізації територій, які мають бути покладені в основу формування політик сталого розвитку ТГ (табл. 1).

Роль органів місцевого самоврядування в цих процесах суттєво зростає, оскільки саме вони забезпечують координацію ресурсів, стратегічне планування, формування проектного портфеля та комунікацію зі стейкхолдерами. Ефективність політик сталого економічного розвитку значною мірою залежить від інституційної спроможності громад до інтеграції бюджетних ресурсів, донорської допомоги та інструментів державно-приватного партнерства.

Таблиця 1

Ключові наслідки воєнних дій для ТГ та напрями політики відновлення

Група наслідків	Основні прояви	Напрями політики відновлення
Інфраструктурні	руйнування житла, будівель, споруд, мереж, транспортної системи	стійка реконструкція, модернізація з урахуванням стандартів безпеки
Економічні	скорочення МСП, зниження доходів бюджету, втрата великого бізнесу	підтримка підприємництва, диверсифікація економіки
Демографічні	міграція, втрата трудового потенціалу, депопуляція	програми повернення населення, розвиток людського капіталу
Інвестиційні	високі ризики, відтік капіталу	гарантійні механізми, стимулювання інвесторів
Інституційні	перевантаження ОМС, дефіцит компетенцій	підвищення управлінської спроможності, цифровізація процесів

Джерело: авторська розробка

Логіка формування політики сталого економічного розвитку ТГ у повоєнний період відображає послідовність взаємопов'язаних етапів розроблення та реалізації політик відновлення, що спрямовані на забезпечення довгострокової економічної стійкості ТГ (рис.1).

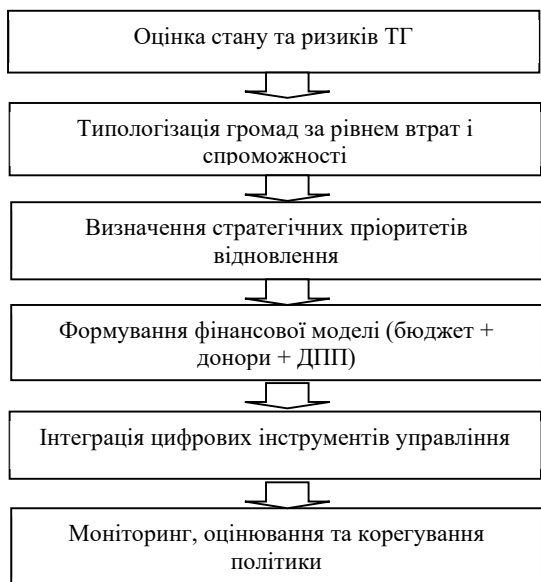

Рис. 1. Логіка формування політики сталого економічного розвитку ТГ у повоєнний період

Джерело: авторська розробка

Запропонована логіка передбачає поступовий перехід від аналітичного етапу оцінювання стану громад до формування стратегічних рішень, їх фінансового забезпечення та подальшого моніторингу результативності.

Першим етапом є оцінка стану та ризиків ТГ. На цьому етапі здійснюється комплексний аналіз соціально-економічного стану громад, що зазнали впливу воєнних дій. Він включає оцінку масштабів руйнування інфраструктури, рівня втрат економічного потенціалу, змін у структурі зайнятості населення, стану місцевих фінансів та інституційної спроможності органів місцевого самоврядування. Важливою складовою цього етапу є також ідентифікація безпекових, демографічних, економічних та інвестиційних ризиків, які можуть впливати на процес відновлення. Отримані результати формують інформаційну основу для подальших управлінських рішень.

Другим етапом виступає типологізація ТГ за рівнем втрат та рівнем відновлювального потенціалу. В умовах значної диференціації соціально-економічного стану різних громад виникає необхідність їх класифікації за ступенем

руйнувань, інституційної спроможності, інвестиційної привабливості та доступності ресурсів. Такий підхід дозволяє формувати диференційовані політики розвитку, адаптовані до конкретних умов громади. Наприклад, для громад із високим рівнем руйнувань пріоритетом є відновлення базової інфраструктури, тоді як для відносно стабільних громад більш актуальним стає стимулювання інвестиційної діяльності та розвиток підприємництва.

Наступним етапом є визначення стратегічних пріоритетів відновлення та розвитку ТГ. На основі проведеного аналізу та типологізації визначаються ключові напрями економічного розвитку, що мають найбільший потенціал для формування нової економічної бази громади. До таких пріоритетів можуть належати розвиток малого та середнього підприємництва, відновлення та модернізація інфраструктури, стимулювання інноваційної діяльності, формування локальних виробничих кластерів, розвиток людського капіталу та впровадження цифрових технологій управління.

Четвертий етап передбачає формування фінансової моделі забезпечення реалізації політики сталого розвитку. Враховуючи обмеженість ресурсів місцевих бюджетів, важливим завданням є диверсифікація джерел фінансування проектів відновлення. До них можуть належати кошти державного бюджету, міжнародна технічна допомога, грантові програми, інвестиції приватного сектору, а також механізми державно-приватного партнерства. Формування такої фінансової моделі дозволяє забезпечити стабільність реалізації довгострокових програм відновлення та знизити ризики ресурсного дефіциту. В умовах обмежених фінансових можливостей формування багатоканальної системи фінансування є критично важливим.

Наступним етапом логічної моделі є інтеграція цифрових інструментів управління розвитком громад. Цифрова трансформація управління передбачає використання сучасних інформаційних технологій для підвищення ефективності прийняття управлінських рішень, прозорості управлінських процесів та якості надання публічних послуг. Це може включати впровадження електронного врядування, систем електронного бюджетування, цифрових платформ моніторингу реалізації проектів, геоінформаційних систем для управління територіальними ресурсами, а також аналітичних інструментів для прогнозування економічного розвитку.

Завершальним етапом є моніторинг, оцінювання та коригування політики сталого економічного розвитку. Реалізація політик відновлення потребує постійного аналізу їх ефективності, що здійснюється на основі системи індикаторів соціально-економічного розвитку, показників інвестиційної активності, рівня зайнятості населення, стану місцевих фінансів та інших критеріїв сталості розвитку. Отримані результати моніторингу дозволяють коригувати стратегічні напрями розвитку, адаптувати управлінські інструменти до змін зовнішнього середовища та забезпечувати гнучкість політики розвитку ТГ.

Таким чином, логіка формування політики сталого економічного розвитку ТГ у повоєнний період базується на поєднанні аналітичного підходу до оцінювання стану громад, стратегічного планування, багатоканального фінансового забезпечення та використання цифрових інструментів управління. Такий комплексний підхід дозволяє забезпечити ефективне використання ресурсів, підвищити інвестиційну привабливість територій та створити передумови для довгострокового соціально-економічного розвитку ТГ.

Методологічною основою дослідження має стати також поєднання системного, ситуаційного та каузально-консеквентного підходів. Системний підхід дозволяє розглядати громаду як цілісну соціально-економічну систему, де взаємодіють економічні, фінансові, соціальні та цифрові підсистеми. Ситуаційний підхід забезпечує адаптацію управлінських рішень залежно від специфіки безпекових та ресурсних умов конкретної громади. Каузально-консеквентний підхід дозволяє встановити причинно-наслідкові зв'язки між воєнними ризиками, економічною деградацією та інструментами державного і місцевого реагування.

Комплекс методів дослідження включає структурно-аналітичний та порівняльний аналіз, інституційний підхід, економетричне моделювання, сценарне прогнозування, експертні методи (фокус-групи, опитування, інтерв'ювання), а також проектно-орієнтований та інноваційно-цифровий підходи. Їх відповідність управлінським завданням представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Відповідність методологічних підходів управлінським завданням повоєнного відновлення ТГ

Управлінське завдання	Методологічний інструментарій	Практичний результат
Оцінка стану ТГ	статистичний аналіз, структурний аналіз	профіль громади, карта проблем
Підвищення інвестпривабливості	компаративний та інституційний підходи	пакет інвестиційних стимулів
Формування фінансової моделі	економетрія, сценарне прогнозування	прогноз доходів та ефектів політики
Розвиток державно-приватного партнерства	структурно-функціональний аналіз	модель розподілу ризиків і вигод
Інтеграція цифрових інструментів	інноваційно-цифровий підхід	впровадження платформ моніторингу

Джерело: авторська розробка

Фінансове забезпечення сталого економічного розвитку ТГ передбачає поєднання внутрішніх і зовнішніх джерел ресурсів. Застосування механізмів державно-приватного партнерства дозволяє залучати довгострокові інвестиції для реалізації інфраструктурних і соціально значущих проєктів, одночасно мінімізуючи бюджетне навантаження. Інструменти фінансового забезпечення сталого повоєнного відновлення ТГ представлено в табл. 3.

Таблиця 3

Інструменти фінансового забезпечення сталого повоєнного відновлення ТГ

Джерело фінансування	Переваги	Ризики/обмеження
Місцевий бюджет	оперативність використання	обмеженість ресурсу
Державні програми	масштабність підтримки	централізовані процедури
Міжнародні гранти	безповоротність коштів	високі вимоги до звітності
Співфінансування	мультиплікативний ефект	складність координації
Державно-приватне партнерство	залучення приватного капіталу	правові та інституційні ризики

Джерело: авторська розробка

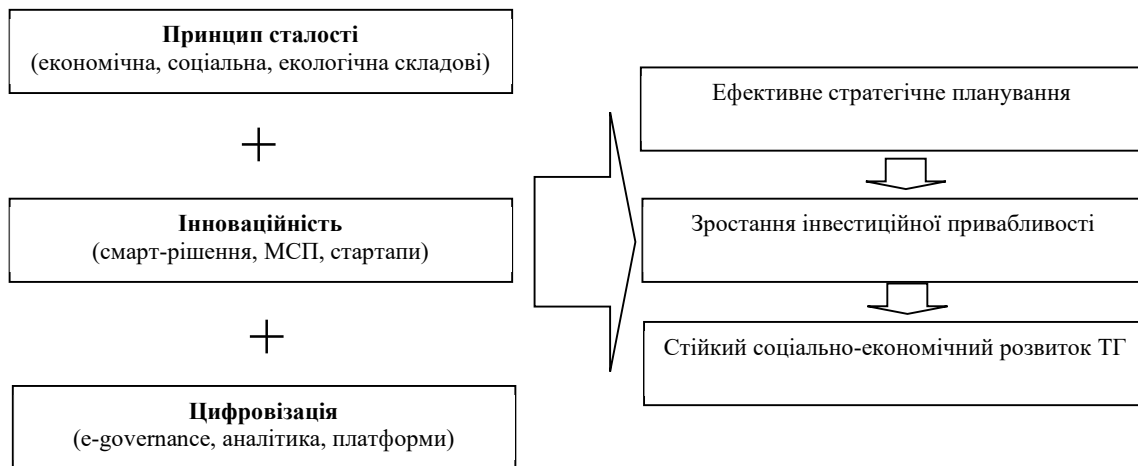

Рис. 2. Концептуальна модель цифро-орієнтованої політики сталого розвитку ТГ

Особливого значення набуває цифрова трансформація управління громадами, яка дозволяє підвищити прозорість, оперативність і доказовість управлінських рішень. Використання аналітичних платформ, цифрових панелей моніторингу (dashboard), електронного бюджетування та геоінформаційних систем сприяє інтеграції даних у процес стратегічного планування.

Концептуальна модель цифро-орієнтованої політики сталого розвитку ТГ представлена на рисунку 2.

Концептуальна модель цифро-орієнтованої політики сталого розвитку ТГ відображає інтегровану систему принципів, інструментів та управлінських механізмів, спрямованих на забезпечення довгострокового соціально-економічного розвитку громад у процесі повоєнного відновлення з урахуванням можливостей цифрової трансформації економіки. Запропонована модель демонструє взаємозв'язок між базовими принципами сталого розвитку, інноваційним потенціалом територій та цифровими технологіями управління, які в сукупності формують сучасну управлінську парадигму розвитку ТГ.

Оснвою моделі становлять принципи сталого розвитку, які передбачають збалансоване поєднання економічної, соціальної та екологічної складових розвитку територій. Економічна складова спрямована на формування конкурентоспроможної локальної економіки, розвиток підприємництва, створення нових робочих місць і підвищення інвестиційної привабливості територій. Соціальна складова передбачає забезпечення високого рівня якості життя населення, розвиток людського капіталу,

підвищення доступності соціальних послуг та зміцнення соціальної згуртованості громад. Екологічна складова орієнтована на раціональне використання природних ресурсів, розвиток енергоефективних технологій та впровадження принципів «зеленої» економіки у процеси відновлення інфраструктури.

Другим важливим елементом моделі виступає інноваційний розвиток ТГ, який передбачає активізацію інвестиційно-інноваційної діяльності, розвиток малого та середнього підприємництва, підтримку стартапів, формування кластерних ініціатив та розвиток інноваційної інфраструктури. У повоєнний період інновації відіграють ключову роль у відновленні економічного потенціалу громад, оскільки вони дозволяють створювати нові бізнес-моделі, підвищувати продуктивність виробництва та стимулювати структурну модернізацію місцевої економіки. Інноваційний компонент моделі також включає розвиток освітньо-наукових центрів, бізнес-інкубаторів, технологічних хабів та партнерських платформ взаємодії між наукою, бізнесом і органами місцевого самоврядування.

Третім ключовим компонентом моделі є цифрова трансформація управління ТГ, яка передбачає інтеграцію сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у систему місцевого управління. Цифровізація забезпечує підвищення ефективності управлінських процесів, прозорості використання бюджетних ресурсів, доступності публічних послуг та участі громадян у процесах прийняття управлінських рішень. До основних інструментів цифрового управління належать системи електронного врядування, електронного бюджетування, цифрові платформи управління

проектами розвитку, геоінформаційні системи управління територіальними ресурсами, аналітичні платформи моніторингу соціально-економічних показників та цифрові сервіси взаємодії громадян із органами влади.

У межах концептуальної моделі ці три складові — сталий розвиток, інноваційність та цифровізація — взаємодіють між собою та формують основу для створення ефективної системи стратегічного управління розвитком ТГ. Їх інтеграція дозволяє підвищити ефективність стратегічного планування, оптимізувати використання ресурсів, покращити інвестиційний клімат та забезпечити більш швидке відновлення економічної активності на місцевому рівні.

Важливим елементом моделі є система стратегічного планування розвитку ТГ, яка включає розроблення стратегій місцевого розвитку, формування програм економічного відновлення, визначення інвестиційних пріоритетів та створення портфелів проєктів розвитку. Цифрові інструменти дозволяють інтегрувати різні джерела даних у процес стратегічного планування, що сприяє підвищенню обґрунтованості управлінських рішень та ефективності реалізації стратегічних програм.

Реалізація цифро-орієнтованої політики сталого розвитку також передбачає формування інституційної системи управління, яка включає взаємодію органів місцевого самоврядування, державних органів влади, бізнесу, наукових установ, міжнародних організацій та громадянського суспільства. Така багаторівнева модель партнерства дозволяє консолідувати фінансові, інтелектуальні та організаційні ресурси для реалізації масштабних проєктів повоєнного відновлення.

Результатом функціонування запропонованої моделі є підвищення інвестиційної привабливості ТГ, зміцнення їх економічної стійкості та формування сприятливого середовища для розвитку підприємництва і людського капіталу. Завдяки використанню цифрових технологій забезпечується постійний моніторинг соціально-економічного розвитку громад, оцінювання ефективності реалізації політик та своєчасне коригування управлінських рішень.

Таким чином, концептуальна модель цифро-орієнтованої політики сталого розвитку територіальних громад виступає комплексним інструментом управління процесами повоєнного відновлення, який поєднує стратегічне

планування, інноваційний розвиток та цифрову трансформацію місцевого управління. Її застосування дозволяє сформувати сучасну систему управління розвитком громад, орієнтовану на підвищення їх економічної конкурентоспроможності, соціальної стабільності та довгострокової стійкості.

Висновки. У статті обґрунтовано теоретико-методологічні засади формування політик сталого економічного розвитку ТГ у процесі повоєнного відновлення в умовах цифрової трансформації економіки. Встановлено, що наслідки воєнних дій спричинили суттєві структурні зміни у соціально-економічному розвитку громад, що потребує переходу від традиційних підходів відновлення до комплексної моделі розвитку, орієнтованої на принципи сталості, інноваційності та цифровізації управління.

Доведено, що ефективність повоєнного відновлення значною мірою залежить від інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, які забезпечують стратегічне планування розвитку територій, мобілізацію фінансових ресурсів, залучення інвестицій та координацію взаємодії між державою, бізнесом і громадянським суспільством. Важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості розвитку громад відіграють механізми державно-приватного партнерства та диверсифікація джерел фінансування проєктів відновлення. Запропонована концептуальна модель цифро-орієнтованої політики сталого розвитку ТГ поєднує принципи сталого розвитку, інноваційного економічного зростання та цифрової трансформації управління.

Тому потребують подальших досліджень питання розроблення ефективних інструментів реалізації цифро-орієнтованих політик сталого економічного розвитку ТГ у процесі їх повоєнного відновлення. Особливої уваги потребує удосконалення механізмів оцінювання ефективності таких політик, а також розроблення моделей прогнозування соціально-економічного розвитку громад з урахуванням безпекових ризиків та цифрової трансформації економіки. Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на формування практичних рекомендацій щодо підвищення інвестиційної привабливості територій та зміцнення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування.

Література

1. Досвід об'єднання територіальних громад на Сході України: економіко-правові аспекти: колективна монографія / За наук. ред. В.А. Устименка та І.В. Заблудської. НАН України. Інститут економіко-правових досліджень. К.: ТОВ «ВІСТКА», 2018. 210 с.
2. Loewen B. From Decentralization to Re-Centralization: Tendencies of Regional Policy and Inequalities in Central and Eastern Europe. *Halduskultuur*, 2018. Iss. 2: 103-126
3. Територіальний розвиток і регіональна політика в Україні: Виклики та пріоритети України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України»; наук. редактор В.С. Кравців. Львів, 2018. 157 с.
4. Sub-Municipal Governance in Europe. Decentralization Beyond the Municipal Tier. Editors: Hlepas N.-K., Kersting N., Kuhlmann S., Swianiewicz P., Teles, F. (Eds.) Palgrave Macmillan, 2018. 268 p.
5. Voegtlin, C. & Scherer, A.G. Responsible Innovation and the Innovation of Responsibility: Governing Sustainable Development in a Globalized World. *Journal of Business Ethics*, 143 (2). 2017. P.227–243
6. Cobbinah, P. B., Erdiaw-Kwasie, M. O., & Amoatenga, P. Rethinking sustainable development within the framework of poverty and urbanisation in developing countries. *Environmental Development*, 13. 2015. P. 18-32.
7. Інституціональна модель інноваційної економіки: колективна монографія / за ред. В. І. Ляшенка, О. В. Прокопенка, В. А. Омеляненка. НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 327 с.
8. Інноваційні основи відновлення та розвитку країн після збройних конфліктів: інноваційний вимір: колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук В. А. Омеляненка. Суми: Ін-т стратегій інноваційного розвитку і трансферу знань. 2022. 280 с.
9. Bartzokas, A., & Mani, S. (Eds.). *Financial systems, corporate investment in innovation, and venture capital*. Elsevier. 2020. <https://ideas.repec.org/b/elg/eebook/3089.html>
10. Шулюк Б.С. Розвиток фінансового механізму державно-приватного партнерство в Україні: монографія. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 434 с.
11. Werneck B., Saadi M. (ed.). *The public-private partnership law review*. London : Law Business Research Limited, 2018. 324 p.
12. Цифрова трансформація економіки: мікро- та макроаспекти : колективна монографія / за заг. ред. Н.А. Мазур, д.е.н., проф.; Кам'янець-Подільськ. нац. ун-т ім. І. Огієнка. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 440 с

References

1. Dosvid obiednannia terytorialnykh hromad na Shkhodi Ukrainy: ekonomiko-pravovi aspekty: kolektyvna monohrafiia / Za nauk. red. V.A. Ustymenka ta I.V. Zabludskoi. NAN Ukrainy. Instytut ekonomiko-pravovykh doslidzhen. K.: TOV «VISTKA», 2018. 210 s.
2. Loewen B. From Decentralization to Re-Centralization: Tendencies of Regional Policy and Inequalities in Central and Eastern Europe. *Halduskultuur*, 2018. Iss. 2: 103-126
3. Terytorialnyi rozvytok i rehionalna polityka v Ukraini: Vyklyky ta priorytety Ukrainy. DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolishnoho NAN Ukrainy»; nauk. redaktor V.S. Kravtsiv. Lviv, 2018. 157 s.
4. Sub-Municipal Governance in Europe. Decentralization Beyond the Municipal Tier. Editors: Hlepas N.-K., Kersting N., Kuhlmann S., Swianiewicz P., Teles, F. (Eds.) Palgrave Macmillan, 2018. 268 p.
5. Voegtlin, C. & Scherer, A.G. Responsible Innovation and the Innovation of Responsibility: Governing Sustainable Development in a Globalized World. *Journal of Business Ethics*, 143 (2). 2017. P.227–243
6. Cobbinah, P. B., Erdiaw-Kwasie, M. O., & Amoatenga, P. Rethinking sustainable development within the framework of poverty and urbanisation in developing countries. *Environmental Development*, 13. 2015. P. 18-32.
7. Instytutsionalna model innovatsiinoi ekonomiky: kolektyvna monohrafiia / za red. V. I. Liashenka, O. V. Prokopenka, V. A. Omelianenka. NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti. Kyiv, 2019. 327 s.
8. Innovatsiini osnovy vidnovlennia ta rozvytku krain pislia zbroinykh konfliktiv: innovatsiinyi vymir: kolektyvna monohrafiia / za red. d-ra ekon. nauk V. A. Omelianenka. Sumy: In-t stratehii innovatsiinoho rozvytku i transferu znan. 2022. 280 s.
9. Bartzokas, A., & Mani, S. (Eds.). *Financial systems, corporate investment in innovation, and venture capital*. Elsevier. 2020. <https://ideas.repec.org/b/elg/eebook/3089.html>
10. Shuliuk B.S. Rozvytok finansovoho mekhanizmu derzhavno-pryvatnoho partnerstvo v Ukraini: monohrafiia. Ternopil: ZUNU, 2023. 434 s.
11. Werneck B., Saadi M. (ed.). *The public-private partnership law review*. London : Law Business Research Limited, 2018. 324 r.
12. Tsyfrova transformatsiia ekonomiky: mikro- ta makroaspekty : kolektyvna monohrafiia / za zah. red. N.A. Mazur, d.e.n., prof.; Kamianets-Podilsk. nats. un-t im. I. Ohienka. Chernivtsi : Chernivets. nats. un-t im. Yu. Fedkovycha, 2022. 440 s

Ivchenko Ye., Klius Yu., Ivchenko Yu. Theoretical-methodological basis for formulating policies for sustainable economic development for post-war reconstruction of territorial communities in the context of digital transformation of the economy

As a result of military actions and the occupation of part of Ukraine's territory by the Russian Federation, there has been an increase in negative socio-economic trends in the development of territorial communities. To address these issues, the article examines the theoretical and practical foundations for the formation of sustainable economic development policies for the post-war recovery of territorial communities in the context of the digital transformation of the economy based on the creation of a new development model founded on the principles of sustainability, innovation, and digitalization. It is determined that the goal of such policies is to ensure the economic self-sufficiency of communities, increase their investment attractiveness, stimulate local entrepreneurship, and create conditions for a high quality of life for the population. The basis for sustainable economic development in the early stages is recognized as the relationship between state authorities and private business, which is implemented through a combination of the advantages of state and market regulation mechanisms for the sustainable recovery of the community economy. Mechanisms for solving existing problems through the introduction of sustainable economic development tools are considered. Tools for sustainable economic development and deregulation at the local level are proposed, with the aim of improving the investment climate and, consequently, increasing tax revenues to the budget through tax incentives.

Digital transformation has been identified as an important transition to digital governance, which will increase the transparency, efficiency, and accountability of local authorities, as well as ensure the resilience of communities to future challenges and threats. Solutions have been proposed for the formation of sustainable development policies for post-war community recovery, which will protect national interests and solve social

problems in certain areas, including security and defense, combating climate change, education, medicine, culture, and the economy. A conceptual model of a digitally-oriented sustainable development policy for local communities has been proposed, combining the principles of sustainable development, innovative economic growth, and digital transformation of governance. Its implementation will contribute to improving the effectiveness of strategic planning, the transparency of management processes, attracting investment, and creating conditions for the long-term socio-economic development of territorial communities.

Key words: sustainable development, development, territorial community, management, management decisions, digital transformation, public-private partnership.

Івченко Євген Анатолійович – д.е.н., професор, декан факультету економіки і управління Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Київ.

<https://orcid.org/0000-0002-6665-2461>

Клюс Юлія Ігорівна – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Київ.

<https://orcid.org/0000-0002-1841-2578>

Івченко Юлія Анатоліївна – PhD, доцент кафедри публічного управління, менеджменту та маркетингу Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-4192-482X>

Дата першого надходження статті 20.02.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування 25.03.2026.

Дата публікації 26.05.2026.

Стаття з відкритим доступом,
відповідно до умов ліцензії
[Creative Commons \(CC BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)